



## Weinig doorstroom van groen vmbo naar groen mbo

Veel leerlingen dier-  
verzorging kiezen  
later voor de verzor-  
ging van mensen

# Score: 33 procent

*Maar weinig leerlingen gaan na het groen vmbo door naar het groen mbo. Gemiddeld eenderde stroomt door, terwijl dat in de andere sectoren tweederde is.*

*De oorzaken zijn niet onder één noemer te vangen.*

*Wat die ook zijn: doen de scholen er iets aan?*

*Of is het niet erg?*

TEKST

**ton van den born**

FOTOGRAFIE

**studio andré**

**ruigrok**

**‘W**ij zitten op 18 procent”, zegt Gerdy Coulier, decaan van het groen vmbo in Castricum, Clusius College. Minder dan een op de vijf leerlingen kiest

mbo groen en dat is meestal bloemschikken, dier of groen. Volgens het Onderwijsverslag 2008/2009 gaat hooguit eenderde van alle groene vmbo’ers verder in mbo-groen. De groen-afdelingen van scholengemeenschappen trekken het gemiddelde aardig omhoog. Veel aoc-vestigingen komen niet eens op 20 procent. Terwijl bij de overige sectoren - techniek, zorg en welzijn of economie - tweederde doorstroomt in de eigen sector.

‘De oorzaken zijn niet duidelijk’, stelt de Inspectie van het Onderwijs. ‘Het is aannemelijk dat studiesucces positief samenhangt met doorstroming in de eigen sector, aangezien de opleidingen dan het best op elkaar afgestemd kunnen worden.’ Vooral leerlingen op lagere niveaus zouden meer baat hebben bij doorstroming in de eigen sector. Opvallend: de Inspectie constateert dat leerlingen uit het groen vmbo die naar het groen mbo doorstromen dit op een hoger gemiddeld niveau doen dan leerlingen die naar een andere sector van het mbo gaan.

### Streekschool

De verschillen zijn groot op de 75 vmbo-vestigingen van aoc’s. In sommige gevallen gaat hooguit 15 procent door naar een groen mbo. Bij de 32 vmbo-groenafdelingen van scholengemeenschappen, liggen de cijfers ruim boven vijftig procent. “Op sommige scholen loopt het op tot wel 70 procent”, zegt Marc-Jan Trouwborst, teamleider groen op De Meerwaarde en bestuurslid van de Vereniging Buitengewoon Groen.

Zijn de oorzaken te vinden in het mbo of toch in het vmbo? Trekt het groen mbo te weinig en het groen vmbo te veel? Kiezen vmbo’ers vooral voor de school om de hoek? Willen hun ouders het liefst een veilige en witte school? En ervaren scholen de weinige doorstroom van groen vmbo naar groen mbo wel als een probleem?

“We zijn een kleine school met een streekfunctie”, zegt Harold Lammertink, teamleider over de vmbo-vestiging in Kesteren, Helicon Opleidingen (stand: tussen 20 en 25 procent). Ook decaan Coulier denkt dat het Clusius College Castricum een streekfunctie heeft. “Bovendien wijzen we bij open dagen altijd op de mogelijkheid van brede uitstroom om het aantrekkelijk te maken voor iedereen. Want mensen vragen wel: als je naar het groen vmbo gaat, moet je dan boer worden?”

“We hebben jaren gedacht: het zou fijn zijn als er meer doorstroom zou zijn. Maar ouders kiezen niet omdat de school ‘groen’ is, maar op andere gronden. Bijvoorbeeld omdat het een veilige school is of een



school met een goed zorgbeleid.” Kleine schooltjes met veel persoonlijke aandacht. Dat zijn scholen waar ouders hun kinderen met een gerust gevoel heen laten gaan. “En als ze dan ook nog horen dat het niet uitmaakt wat leerlingen daarna willen leren, is de keus snel gemaakt.”

Afstand kan voor sommige leerlingen een rol spelen, als ze naar het mbo gaan. Dan kiezen ze bijvoorbeeld voor het Nova college in Castricum in plaats van het groen mbo in Alkmaar of Hoorn, of eventueel het Wellantcollege in Aalsmeer. “Maar voor de mbo-keuze is interesse toch belangrijker dan de plaats van de school”, denkt Coulier.

### Paardenklas

Tanja Zeeman, teamleider vmbo op De Groene Welle in Zwolle, denkt dat het uitmaakt dat daar vmbo en mbo in één gebouw zitten. “We proberen in een vroeg stadium te laten zien wat het groen mbo inhoudt.” In 2010 lag de ‘interne doorstroom’ op ongeveer 45 procent, een cijfer waarop Clusius en veel andere vmbo-groenscholen jaloers zijn.

Er komen zowel leerlingen die al weten wat ze willen als een groep die denkt: leuke school. Bij dierv verzorging bijvoorbeeld, zegt Zeeman. “Veel meisjes kiezen later toch voor menselijke verzorging.” Dat zegt ook Coulier.

Als leerlingen verder gaan in food, denken ze eerder aan een horeca-opleiding dan aan mbo-voeding



Afstand naar school is soms een keuze-factor

“Leerlingen die in het vmbo voor diervverzorging of paardenhouderij kiezen, en hier op school of op het mbo horen hoe de situatie is op de arbeidsmarkt, bedenken: ik vind het erg leuk, maar misschien kan ik beter een andere richting kiezen en van paarden of dieren een hobby maken. Ook ouders hebben daar vaak een stem in.”

In Zwolle is volgens Zeeman in klas 3 veel instroom van vmbo'ers die bewust voor groen kiezen. En op het vmbo is, op verzoek van de mbo-paardenopleidingen,

een paardenklas gestart. De Groene Welle verwacht dat leerlingen dan beter voorbereid worden op de mbo-opleiding en een reëler beeld krijgen van de sector, waardoor de uitval vermindert. “De verwachting is dat meer dan de helft van de leerlingen in deze klas doorgaan naar de mbo-opleiding paardenhouderij.”

“Zo'n paardenklas hebben wij ook”, zegt Hans Geurts, locatiedecaan vmbo en onderbouw mbo bij Citaverde College in Roermond. “Maar het is in mijn ogen toch vooral een pr-instrument.”

*‘Op open dagen wijzen we op de mogelijkheid van brede uitstroom, om het aantrekkelijk te maken voor iedereen’*

Op het vmbo is paard en dier populair, net als bloemschikken en groen, en veel leerlingen kiezen voor het voedingsgerichte vop, verwerking agrarische producten. Best leuk, leren over voeding en zelf koken, maar als ze verder gaan in food, denken ze volgens Coulier eerder aan de horeca dan aan mbo-voeding. “Daar is er de associatie met de fabriek, een uniform en een kapje op je hoofd.” Misschien moet het mbo een verbreding van voeding bieden, suggereert Willieanne van der Heijden, studietoelichting van Voeding & gezondheid bij de CAH Dronten. “Food en zorg zou een spannende verbinding kunnen zijn.”

## Vijf tips voor meer doorstroming binnen groen

- 1 Doorstromingstrajecten van vmbo naar de lagere niveaus in het mbo, zoals VM2 (de overheid heeft de regeling verlengd), Pas-groen of Groenstart; het groene lyceum is een vergelijkbaar traject voor de hogere niveaus.
- 2 Een keuze maken: zoveel mogelijk vmbo'ers of je profileren als groen vmbo? In geval van het tweede, wijs leerlingen dan zo snel mogelijk op mogelijkheden en onmogelijkheden in de sector.
- 3 Meer samenwerking tussen groen vmbo en groen mbo.
- 4 Nadruk op zorg in groen, techniek in groen en economie in groen. Heeft een leerling belangstelling voor een van die onderdelen, dan kan hij dit ook in het groen onderwijs vinden.
- 5 Een vollediger programma voor praktische sectororiëntatie, met groene PSO op basisscholen en op niet-groen vmbo.

## Mismatch

De AOC Raad hield in 2010 een onderzoek naar de vraag waarom leerlingen kiezen voor vmbo-groen. Een van de redenen was dat groen appelleert aan een interesse, een hobby. Maar geregeld werd bevestigd dat de verdiensten minder zijn dan in sommige andere sectoren. Een reden om in je vmbo-jaren eens elders te kijken.

Terug naar het Clusius College. Op de vestiging in Schagen ligt de doorstroom op 19 procent, vertelt Simon Blaauboer. En over het hele aoc is dat niet veel beter. Clusius telt in totaal zo'n 3700 vmbo'ers, op acht vestigingen, en 1600 mbo'ers, op twee plaatsen. Kom je op eenderde doorstroom, dan scheelt dat al gauw een paar honderd leerlingen in Hoorn en Alkmaar. “Ik vind het heel slecht”, zegt Blaauboer. “Zeer ernstig; er is sprake van een mismatch. Het is zonde, want ze hadden dan beter een andere sector kunnen kiezen.”

Schagen probeert er wel wat aan te doen. Op de locatie van Blaauboer heeft het project Startgroen gelopen en nu proberen ze met een VM2-traject de interne doorstroom te bevorderen. Beide projecten pogen het aantal jongeren in de regio met een groene startkwalificatie te verhogen. Bij Startgroen ging dat met een praktijk-

gerichte groene vervolgopleiding op mbo niveau 1 en 2, waarbij de overstap van bol naar bbl en vice versa flexibeler werd gemaakt. “Je start bijvoorbeeld in een bol en als je dan een leerplek vindt, kun je verder in de bbl. Nu met de crisis, kan het zijn dat je die leerplek kwijtraakt, maar dan kun je toch verder.”

De start van deze opleiding moest de doorstroom vanuit het eigen vmbo op gang brengen. Dat lukte, zegt Blaauboer. Van de zestig leerlingen die zo aan een startkwalificatie kwamen, was het grootste deel inderdaad afkomstig van dat vmbo. Een deel van hen is ook al doorgestroomd naar groene vervolgopleidingen op niveau 3. Het VM2-traject, waarin voor niveau 1 en 2 vmbo en mbo worden geïntegreerd, is haast nog directer op die doorstroming gericht. “Ik probeer VM2 uit te breiden en we proberen het ook Clusiusbreed op de kaart te zetten. Dat gaat langzaam, maar er is beweging.”

Ook Lammertink heeft wel ideeën. Je hoeft volgens hem landbouwbreed niet overboord te zetten en terug te gaan naar de vakrichtingen in het vmbo. “Dat kunnen we goed handhaven. Als je daarnaast aan de slag gaat met beeldvorming, kun je leerlingen interesseren. We zijn blijkbaar niet in staat om de zorgberoepen binnen groen goed in beeld te brengen, de techniek in groen, denk aan *mighty machines* (loonwerk in het mbo), of economie in groen.”

### Bruggen

Een unilocatie, zoals bij De Groene Welle, is geen garantie op meer leerlingen die intern doorstromen. “Bij ons in Roermond gaat 15 of 16 procent van vmbo groen naar mbo groen”, zegt Geurts. “Je moet dat goed aankleden”, reageert Lammertink. “Ik ben ervan overtuigd dat als je zorgt dat die doorstroming lekker loopt

Zorg in groen, techniek  
in groen en economie in  
groen: dat sluit aan op de  
belangstelling van veel  
leerlingen

een unilocatie bevorderend kan zijn.” Maar het lage cijfer in Roermond wordt volgens Geurts vooral veroorzaakt door het feit dat er weinig vmbo-scholen zijn. “De instroom komt eerder vanwege nabijheid en de zorg die de school geeft dan vanwege het aanbod.”

Dat is anders voor de 1700 leerlingen op de groene afdelingen van scholengemeenschappen. “Daar is een duidelijke voorsortering”, zegt Trouwborst. “Zij kiezen heel bewust voor groen.”

Het zorgkarakter dat aan het groen vmbo kleeft, is iets dat consequenties heeft voor de groene doorstroom. Lammertink vindt dat het groen vmbo dit deels zou moeten verliezen. “Nu heb je ongetwijfeld leerlingen



die zeggen: daar ga ik niet heen, want met de helft van de leerlingen is iets aan de hand.”

Geurts vertelt dat ze de doorstroom wel proberen te verhogen. “Dat ligt niet alleen bij het vmbo, maar ook bij de mbo-opleidingen. Die kunnen hun aanbod actualiseren”, denkt hij. “Zo’n opleiding als interieur en vormgeving is interessant voor vmbo’ers die bloemschikken leuk vinden. Er is werkgelegenheid. Als je zoiets ook voor andere vakrichtingen kunt doen, kun je doorstromen aantrekkelijker maken. Je ziet toch heel vaak dat leerlingen nog zoekende zijn. Ongeveer de helft kiest voor zorg en welzijn.”

Voor het vmbo ligt het moeilijk, vindt hij. De vraag is of je selectief wilt zijn of een brede opleiding wilt bieden. “Dan kom je in een spagaat. Het College van Bestuur vindt een doorstroom van minder dan 20 procent ver beneden de maat, maar aan de andere kant wil het geen terugloop van vmbo’ers. Als je hogere eisen gaat stellen of een doorstroommodel invoert zoals in België - waar kinderen na de basisschool al kiezen voor een beroepsopleiding - raak je veel instroom kwijt. En dat willen we niet.”

De overheid heeft een jaar of tien geleden voor vmbo een brede doorstroom geregeld. Weliswaar moet de sectorvorming een betere aansluiting op het mbo realiseren, maar, zo stelden OC&W en LNV in 2001: ‘de regeling mag geen onnodige drempels opwerpen en moet fuikwerking voorkomen’.

“Misschien moeten we meer bruggen slaan”, suggereert Lammertink. Wat je nu ziet is dat er vooral naar de verschillen tussen groen vmbo en andere sectoren wordt gekeken. Die worden benadrukt. “Het is goed dat je onderscheidend wilt zijn, maar je kunt het ook vanuit de overeenkomsten benaderen. Kijk naar de technische dingen die je in groen kan doen, of de zorg in beroepen. Dan sluit het naadloos aan bij de belangstelling van veel leerlingen.”

Het groen vmbo is, nog steeds, een streekschool